

PRESSMEDDELANDE 2018-11-15

Nu införs organiserad prostatacancertestning. Några landsting har tagit besluten. Så är dock ännu inte fallet i Region Uppsala.

Regeringen har beslutat om 8,4 miljoner kronor för att driva på införandet av organiserade prostatacancertester. Bakgrunden är att sättet att diagnostisera ser alltför olika ut mellan landstingen. Medlen ska användas för att PSA-provtagningen ska bli mer strukturerad, säker och jämlik. Detta är ett viktigt steg mot införande av screening. Prostatacancerförbundet har under de senaste åren arbetat aktivt för införande av allmän screening för prostatacancer och detta har också varit ett av Mustaschkampens viktigaste påverkansområden. Tidig upptäckt av prostatacancer räddar liv, då sjukdomen går att bota om den upptäcks tidigt. Därför rekommenderar Mustaschkampen alla män över 50 år att ta PSA-prov och de som har nära släktingar med prostatacancer rekommenderas att ta PSA-prov från 40 år.

Regeringens satsning handlar om bättre organisation och information om sjukdomen och nytta med PSA-testning. En expertgrupp tillsattes som snabbt tog fram en modell för hur arbetet skulle kunna organiseras i landstingen. Arbetet leddes av professor Ola Bratt vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset.

Viss försöksverksamhet med organiserad prostatacancertestning pågår i Värmland. Region Skåne har tagit beslut om en samordnad prostatacancervård innefattande organiserad diagnostik. Arbetet pågår också i flera andra landsting/regioner.

– Prostatacancerföreningen i Uppsala län anser att ordnad prostatacancertestning ska införas i Region Uppsala. Om det införs en organiserad prostatacancertestning beräknar Prostatacancerförbundet att antalet som dör i prostatacancer kommer halveras till 1 200 män istället för som idag 2 400 män per år, säger Bernt Åslund, ordförande i Prostatacancerföreningen i Uppsala län.

Om prostatacancer upptäcks tidigt går den att bota

PSA-prov är ett enkelt blodprov som tas på vårdcentralen. Trots att sjukdomen är så vanlig och att den går att bota om den upptäcks tidigt är det många män som inte testar sig för att de inte känner till risken eller inte tror det är viktigt. Prostatacancer hinner utvecklas långt innan den ger problem. De flesta har inga symptom alls i sjukdomens tidiga skede. Ju tidigare cancer upptäcks desto större är möjligheten att den kan botas. Varje år diagnostiseras 10 000 män med prostatacancer i Sverige. 1 800 av dem får sin diagnos för sent för att botande behandling ska vara möjlig. Orsakerna till prostatacancer är inte klarlagda men minst 5 procent anses vara ärftligt. Prostatacancerförbundet rekommenderar därför att de som har nära släktingar som har prostatacancer bör ta PSA-prov från 40 år.

I Sverige får var sjunde man prostatacancer före 75 års ålder och idag lever 110 000 män med diagnosen. Det gör prostatacancer till Sveriges vanligaste cancersjukdom, vanligare än bröst- och lungcancer.

Upptäcks prostatacancer sent hinner cancer sprida sig i kroppen

– Varje år får 1 800 nydiagnostiserade män beskedet att de har prostatacancer som redan utvecklats för långt för att botande behandling ska vara möjlig. Vad som återstår är bromsande behandling och för många en för tidig död. 5 procent av alla svenska män dör i prostatacancer, ofta efter lång tids lidande. Detta är oacceptabelt. Alla män över 50 år bör testa sig, säger Göran Hellberg, generalsekreterare för Prostatacancerförbundet.

Spridd prostatacancer innebär att metastaser bildas på andra ställen i kroppen, i första hand benstommen. Under de senaste tio åren har nya läkemedel och behandlingsstrategier tillkommit som bromsar sjukdomen utan alltför svåra biverkningar. Tyvärr går det på många håll trögt för landstingen/regionerna att införa dessa nya behandlingar vilket gör att den vård som erbjuds är ojämlig.

Dödligheten i prostatacancer har minskat de senaste 15 åren främst som en effekt av att PSA-provet började användas i stor skala. Allt fler upptäcks i tid för att kunna botas. Med en allmän screening skulle ännu fler kunna fångas upp innan sjukdomen sprids. De metoder som finns för att upptäcka behandlingskrävande prostatacancer är ännu osäkrare. Det projekt som nu inleds kommer driva på utvecklingen av nya metoder och att tillgänglig kunskap används fullt ut. Det finns också mycket forskning kvar att göra. Målet är att hitta cancer och bota den innan den har spridit sig.

– De senaste åren har antalet män som tar PSA-prov ökat kraftigt och nu har cirka 50 procent av alla vuxna män någon gång mätt sitt PSA-värde. Den testning som sker idag är uppsplittrad på en mängd små enheter med begränsade möjligheter att ta till sig ny kunskap och mer avancerad teknik. Brist på systematik och professionell samsyn har skapat en situation med ”vild screening”. Många män testar sig ofta, ibland helt i onödan, medan andra inte gör det alls på grund av okunskap, oföretagsamhet eller rädsla. Det är därför mycket välkommet att det införs ett system för organiserad testning, säger Calle Waller, vårdpolitisk talesperson på Prostatacancerförbundet och med i den tillsatta expertgruppen.

Kontaktperson

Bernt Åslund, ordförande i Prostatacancerföreningen i Uppsala län

Tel: 070-689 89 58 e-post: pcfuppsala@gmail.com